

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Аграрна політика»

Ступінь вищої освіти - **Магістр**
Спеціальність - **072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**
Освітня програма - **«Фінанси і кредит»**
Рік навчання - **1, семестр - 1**
Форма навчання - **денна**
Кількість кредитів ЄКТС - **4**
Мова викладання - **українська**

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в eLearn

Діброва А.Д.

dibrova@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=439>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

«Аграрна політика» як навчальна дисципліна дає можливість сформувати теоретичні знання і виробити практичні уміння оволодіння методологічними аспектами практичного застосування основ формування та реалізації аграрної політики держави, оцінювання та обґрунтування її результативності і набуття навичок щодо застосування інструментів державного регулювання аграрного сектору економіки.

Вивчення навчальної дисципліни «Аграрна політика» сприятиме підвищенню рівня загальноекономічної підготовки фахівців, формуванню у здобувачів навичок науково-аналітичного опрацювання проблем аграрного сектору з позиції загальнодержавних інтересів, дає можливість опанувати теоретичні підходи до розробки та реалізації комплексу заходів щодо регулювання і підтримки аграрного сектору, з іншого – дає підстави осмислити і оцінити практичні дії державних структур на конкретному історичному етапі життя країни.

Компетентності навчальної дисципліни:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур за невизначених умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування

СК10. Здатність розуміти аграрну політику уряду, виявляти і страхувати аграрні ризики, організувати процес фінансування агробізнесу та захисту природнього середовища

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПР1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР2. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР6. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР14. Уміння аналізувати ефективність аграрної політики, обирати та розробляти аграрні страхові продукти, організувати процес фінансування агробізнесу та захисту природнього середовища.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/ практичні заняття/ самостійна)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання, бали
------	--	---------------------	----------	---------------------

	робота)				
1 семестр					
Модуль 1. Теоретико-методичні засади формування аграрної політики				50	
Тема 1. Теоретичні основи аграрної політики	2/2/10	Знати основні поняття, концепції та етапи формування аграрної політики; головні цілі та задачі аграрної політики; інструменти регулювання аграрних ринків; основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору.	Підготовка до лекції (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).	Виконання та задача практичних завдань – зараховано. Модульна тестова робота в eLearn. Самостійна робота – згідно з журналом оцінювання в eLearn.	
Тема 2. Методологічні засади формування та оцінки аграрної політики	2/2/14	Вміти визначати рівень внутрішньої підтримки аграрного сектору із використанням загальноприйнятої світовою спільнотою методології; визначати вплив бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики на аграрний сектор економіки.	Виконання та задача практичних розрахункових завдань (в методичних рекомендаціях та самостійно).		
Тема 3. Інструменти регулювання агропродовольчого ринку	2/2/10	Оцінювати наслідки застосування окремих інструментів регулювання аграрних ринків з точки зору їх впливу на добробут виробників, споживачів та державний бюджет	Виконання самостійної роботи (завдання в методичних рекомендаціях та eLearn).		
Тема 4. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору економіки	2/2/10		Підготовка та написання модульної контрольної роботи (тестова - в eLearn).		
Модуль 2. Особливості формування та основні напрями розвитку аграрної політики України, окремих іноземних країн та їх блоків				50	
Тема 5. Аграрна політика США	2/2/10	Знати основні етапи розвитку аграрної політики в Україні, державні та міжнародні інституції (СОТ, ФАО, ОЕСР тощо), що беруть участь у формуванні та реалізації аграрної політики; особливості формування і розвитку аграрної політики США та Спільної аграрної політики ЄС; глобальні тенденції та сучасні виклики (зміни клімату, глобалізація ринків, технологічні зміни) Вміти визначати основні показники продовольчої безпеки держави та фактори, що на неї впливають; аналізувати законодавчі акти. Обґрунтовувати пріоритети державної аграрної політики на коротко- та середньострокову перспективу	Підготовка до лекції (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).	Виконання та задача практичних завдань – зараховано. Модульна тестова робота в eLearn. Самостійна робота – згідно з журналом оцінювання в eLearn.	
Тема 6. Спільна аграрна політика ЄС	2/2/10				Виконання та задача практичних завдань (в методичних рекомендаціях та самостійно).
Тема 7. Аграрна політика України	2/2/15				Виконання самостійної роботи (завдання в методичних рекомендаціях та eLearn).
Тема 8. Сучасні виклики суспільства та аграрна політика	1/1/11				Підготовка та написання модульної контрольної роботи (тестова - в eLearn).
Всього за 1 семестр	15/15/90	-	-	70	
Екзамен				30	
Всього за курс				100	

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Студент повинен здавати усі роботи в заплановані терміни до закінчення вивчення поточного модуля. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модульної контрольної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) і дозволяється в термін до закінчення наступного модуля).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використанні мобільних девайсів, додаткової літератури під час модульних контрольних робіт, заліків та екзаменів заборонено. Письмові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування:	Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим для всіх студентів. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись згідно з індивідуальним навчальним планом, затвердженим у визначеному порядку. Пропущені лекції, після їх опрацювання здобувачем вищої освіти, відпрацьовуються у вигляді співбесіди з викладачем або в он-лайн формі. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються студентами в лабораторії кафедри глобальної економіки AGMEMOD.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	зараховано
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=439>)
- Кваша С. М., Діброва А. Д., Нів'євський О. В., Мартишев П. А. Аграрна політика: навчальний посібник. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Київ: НУБіП України, 2022. 316 с.
- Агакерімова Р. Вплив війни в Україні на національну та глобальну продовольчу безпеку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-53>.
- Аграрна політика Європейського Союзу: виклики та перспективи: монографія //за ред. проф. Т. О. Зінчук. К: «Центр учбової літератури», 2019. 494 с
- Аграрний сектор України: наслідки війни та перспективи відновлення. DLF attorneys-at-law. URL: <https://dlf.ua/en/ukraine-s-agricultural-sector-the-war-impact-and-recovery-prospects>.
- Бойко В., Бойко Л. Продовольча безпека та ризики для аграрного виробництва під час війни в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-27>.
- Вдовенко Л. Інструменти державної фінансової підтримки аграрного сектора в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-82>
- Діброва А. Д., Крилов Я. О., Діброва Л. В., Діброва М. А. *Регулювання ринку зерна України в умовах глобальних викликів*: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2020. 160 с
- Діброва А., Діброва Л., Чміль А., Діброва М., Гузь М. Моделювання впливу вартості мінеральних добрив на результативність виробництва й експорту кукурудзи з України. *Agricultural and Resource Economics*. 2022. Vol. 8. No.3. Pp. 123–152. <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.03.07>.
- Електронна бібліотека НУБіП України. <https://nubip.edu.ua/node/17325>.
- Жураковська Л. А. Ключові політики та заходи для підтримки аграрного сектора України в умовах воєнного стану. К.: НІСД, 2023. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-11/az_agrarnyi-sector30112023.pdf
- Калетнік Г. М., Гончарук І. В., Ємчик Т. В., Лутковська С. М. Аграрна політика та земельні відносини: підручник. Вінниця, ВНАУ, 2020. 307 с.
- Кваша С.М., Діброва А.Д., Жемойда О.В. Аграрна політика: навчальний посібник. К.: Вид-во Ліра-К, 2018. 388 с.
- Коритний О. (2021). Особливості аграрної політики ЄС: можливості для України. *Науковий вісник Полісся*, (2(21), 52–56. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2\(21\)-52-56](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2(21)-52-56)
- Лотиш О. Роль України на світовому ринку зерна: виклики і загрози. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-56>.
- Матвеев М. Сільське господарство та ринок сільськогосподарських земель України: вплив війни. 2023. URL: <https://voxukraine.org/silke-gospodarstvo-ta-rynok-silskogospodarskyh-zemel-ukrayiny-vplyv-vijny>.
- Негрей М., Тараненко А., Костенко І. Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи. *Economy and Society*. 2022. № 40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-38>.

18. Нейтер Р., Зоря С., Муляр О. Збитки, втрати та потреби сільського господарства через повномасштабне вторгнення. Kyiv School of Economics. 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/02/RDNA3_ukr.pdf.
19. Офіційний сайт Верховної Ради України. <http://rada.gov.ua>.
20. Офіційний сайт [Державної служби статистики України](http://www.ukrstat.gov.ua). <http://www.ukrstat.gov.ua>.
21. Офіційний сайт [Інформаційного агентства АПК-інформ](https://www.apk-inform.com). <https://www.apk-inform.com>.
22. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. <http://www.kmu.gov.ua/control>.
23. Офіційний сайт [Міністерства аграрної політики та продовольства України](https://minagro.gov.ua). <https://minagro.gov.ua>.
24. Офіційний сайт [Міністерства економіки України](https://www.me.gov.ua). <https://www.me.gov.ua>.
25. Офіційний сайт Міністерства сільського господарства США. <http://www.usda.gov/wps/portal/usda/usdahome>.
26. Офіційний сайт [Міністерства фінансів України](https://www.mof.gov.ua/uk). <https://www.mof.gov.ua/uk>.
27. Офіційний сайт Німецько-українського агрополітичного діалогу. <https://www.apd-ukraine.de>.
28. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва і розвитку. www.oecd.org.
29. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. <http://wto.org>.
30. Офіційний сайт Сільськогосподарської та продовольчої організації ООН. http://www.fao.org/index_en.htm.
31. Пріоритети розвитку реального сектора в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України : аналіт. доп. / [О. В. Собкевич, А. В. Шевченко, В. М. Русан та ін.]; за загальн. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2024. 104 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.03>
32. Про аграрні ноти: Закон України від 22.02.2024 р. № 3586-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text>.
33. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>.
34. Про зерно та ринок зерна в Україні : Закон України від 04.07.2002 р. № 37-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-15#Text>.
35. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року : Закон України від 18.10.2005 р. № 2982-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2982-15#Text>.
36. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>.
37. Русан В. М., Жураковська Л. А. Аграрний сектор України у 2023 році: складники стійкості, проблеми та перспективні завдання. К.: НІСД, 2024. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-02/az_agrosector_15022024.pdf
38. Старікова Л. Спільна аграрна політика ЄС і завдання України в контексті євроінтеграції (план наближення політик і гармонізації законодавства). ГО Аграрний союз України. URL: http://www.aau.org.ua/media/publications/1891/files/CAP_2023_03_17_08_01_05_308554.pdf.
39. Українське сільське господарство у воєнний час. *Transnational Institute*. URL: <https://www.tni.org/uk/article/ukrainian-agriculture-in-wartime> (дата звернення: 25.05.2024).
40. Юхименко П. І. Економічна аграрна політика: курс лекцій. Біла Церква, БНАУ. 2020. 121 с
41. Anderson K. (2016). *Agricultural Trade, Policy Reforms, and Global Food Security*. New York: Palgrave Macmillan US. URL: <https://doi.org/10.1057/978-1-137-46925-0>.
42. Barral S, Detang-Dessendre C (2023). Reforming the Common Agricultural Policy (2023–2027): multidisciplinary views. *Rev Agric Food Environ Stud* 104(1):47–50. <https://doi.org/10.1007/s41130-023-00191-9>
43. Dibrova, A., & Dibrova, L., Chmil, A., & Dibrova, M. (2022). Forecasting the consequences of the cost of mineral fertilisers on the development of the corn market in Ukraine using AGMEMOD models. *Ekonomika APK*, 29(3), 23-41.
44. El Bilali H., Ben Hassen T. (2022). Disrupted harvests: how Ukraine – Russia war influences global food systems – a systematic review. *Policy Studies*. P. 1–26. URL: <https://doi.org/10.1080/01442872.2024.2329587>.
45. Henry C Taylor (2019). *Agricultural Economics*. Publisher: Wentworth Press, 334 P.
46. OECD (2022). The impacts and policy implications of Russia's aggression against Ukraine on agricultural markets. <https://www.oecd.org/ukrainehub/policy-responses/the-impacts-and-policy-implications-of-russia-s-aggression-against-ukraine-on-agricultural-markets-0030a4cd/#biblio-d1e804>.
47. Redman Graham, John Nix (2018). *Pocketbook for Farm Management for 2019*. 49th Edition. Published by The Pocketbook, 2 Nottingham Street, Melton Mowbray, Leicestershire LE13 1NW, U.K.
48. Ronald Kay, William Edwards, Patricia Duffy (2019). *Loose Leaf for Farm Management 9th Edition* Publisher: McGraw-Hill Education; 9 editio, 496 P.
49. Socioeconomic impacts of Russian invasion of Ukraine: A multiregional assessment for Europe / M. Á. Almazán- Gómez et al. *Journal of Regional Science*. 2023. URL: <https://doi.org/10.1111/jors.12676>.
50. Teixeira da Silva J., Koblianska I., Kucher A. Agricultural production in Ukraine: An insight into the impact of the Russo-Ukrainian war on local, regional and global food security. *Journal of Agricultural Sciences, Belgrade*. 2023. Vol. 68, no. 2. P. 121–140. URL: <https://doi.org/10.2298/jas2302121t>.
51. The impact of Russia-Ukraine conflict on global food security / F. Lin et al. *Global Food Security*. 2023. Vol. 36. P. 100661. URL: <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2022.100661>.

52. The Russia-Ukraine war decreases food affordability but could reduce global greenhouse gas emissions / H. van Meijl et al. *Communications Earth & Environment*. 2024. Vol. 5, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1038/s43247-024-01208-x>